گفتووگۆ لەگەڵ شاعیر و چیرۆکنووسی ناسراوی ئەدەبی منداڵانی کورد محەمەد بەرزی … ڕەزا شوان

ئەندازیار “محەمەد بەرزی” شاعیر و چیرۆکنووسێکی بە توانا و ناسراوی بواری جیهانی ئەدەبی منداڵانی کوردمانە، بە تایبەتیش لە نووسینی هۆنراوە و چیرۆکەهۆنراودا بۆ منداڵان دەستێکی باڵای هەیە. هۆنراوەکانی محەمەد بەرزی، هەموو بنەما و مەرج و تایبەتمەندییەکانی هۆنراوەی سەرکەوتووی منداڵانی لەخۆگرتوون.. کورتن بە زۆری لە شەش دێڕی کورتی ئاوازداری سەروا و ترپە سووک و شیرین، ئاسان و ڕەوان پێکهاتوون.. وشە و ڕستەکانی لە فەرهەنگی زمانی منداڵانی کوردمانەوە وەرگرتوون. بە زمانی کوردی پەتی و ڕەوان و بە شێوازێکی شیرین و ئاسان دایڕشتوون.. کەشی هۆنراوەکانی خەماڵیین “بەگەیین” هۆنراوەکانی چوونەتە دڵی منداڵانی کوردمان و بە ئاسانی بەشێکی زۆریان لەبەرکردوون. چەند هۆنراوەیەکیشی ئاوازیان بۆ دانراون و منداڵانی کوردمان بە ئاواز و گۆرانییەوە دەیان چڕن.. لە کەناڵە تەلەفزیۆنییەکاندا پێشکەش دەکرێن. محەمەد بەرزی، دوو پەرتووکئ زانستی بە ناوەکانی “وزەی خۆر” و ” ک□و□ینەر” ەوە چاپکردوون.. پێنج پەرتووکیشی بۆ منداڵانی کورد چاپکردوون، کە بەشێک لە چیرۆکە وەرگێڕاوەکانی لە ئینگلیزییەوە بۆ سەر زمانی کوردی بۆ منداڵان، لەگەڵ بەشێکیش لە هۆنراوەکانی بۆ منداڵان لەخۆگرتوون، ناوەکانیان: “ناسک و ورچەکە، بازن، مریەم، خۆزگە، بەرخەکەی لانە” لە دوای ئەم پێنج پەرتووکانەشەوە، کۆمەڵێک چیرۆکی وەرگێڕاوی تری و کۆمەڵێکیش هۆنراوەی جوانی تری بۆ منداڵانی کوردمان نووسیون کە هێشتا چاپ نەکراون.

من پێنج ساڵە هۆنراوکانی بەرزی بۆ منداڵان دەخوێنمەوە. ئەو ڕاستییەم بۆ دەرکەوت کە محەمەد بەرزی، حەز بە نووسینی زۆربە و بەربە ناکات، بەڵکو حەزی بە نووسینی کەم و پوختە.. محەمەد بەرزی نووسەرێکی بوێر و ڕاستگۆیە. بێجگە لە هۆنراوەکانی بۆ منداڵان، لە بوارەکانی سیاسەت و کۆمەڵایەتی و ئەدەبی و ڕەخنەشدا، بە توانایە، چەندین نووسینی جوانی

هەمەچەشنەی لە گۆڤار و ڕۆژنامە کوردییەکان و لە سایتە ئەلکترۆنییە کوردییەکاندا بڵاوکردوونەتەوە.
لەم دیدارەداماندا لەگەڵ کاک محەمەد بەرزی دا، چەند پرسیارێکمان دەربارەی ئەدەبی منداڵانی کورد بە گشتی و هۆنراوەی منداڵانی کورد بە تایبەتی لێکرد.. بەڕێزیان بە پێخۆشحاڵییەوە وەڵامی پرسیارەکانمانی دایەوە.. ئەمەش دەقی پرسیارەکانی ئێمە و دەقی وەڵامەکانی شاعیر و چیرۆکنووسی منداڵان کاک محەمەد بەرزی یە:

پرسیار: محەمەد بەرزی چۆن خۆی بە خوێنەرانی خۆشەویست دەناسێنێت؟

وەڵام: ناوی تەواوم (محەمەد قادر محیەدین)ە، لە ڕۆژی(٢٠/٧/١٩٤٦)دا، لە گەڕەکی "گۆیژە"ی شاری "سلێمانی" دا هاتوومەتە دنیاوە. قوتابخانەی سەرەتایی و ناوەندی دواناوەندیم هەر لەو شارە سەربەرزەدا تەواوکردووە. لە ساڵی (١٩٧١) دا، (بەشی کارەبا)م لە کۆلیجی ئەندازیاری زانکۆی تەکنەلۆژیای بەغداد تەواوکردووە.
هەر لە منداڵییەوە حەزم لە وانەی کوردی بووە. توانای لەبەرکردنی هۆنراوەم هەبووە. هەر بۆیە زۆر جار لە قۆناغی سەرەتاییدا، کاتێک بەیانیان ریزدەکراین، مامۆستاکان هێناومیانەتە دەرەوە و گۆرانی (من جوتیارێکی وڵاتم و گەڵێ مەخۆک) م چڕیوە.
لە نێوەڕاستی ساڵەکانی شەستەکانەوە تا ساڵی (١٩٧٥) لە ریزەکانی (کاژیک) دا کارمکردووە.
لە ساڵی (١٩٧٠) دا، بە یەکەمجار لە ژمارە (٤١) ی ڕۆژنامەی (هاوکاری) دا، هۆنراوەی(هەڵۆی کورد) م بڵاوکردەوە.
لە ساڵی (١٩٧٢) دا لە گۆڤاری(زانیاری) دا، بابەتێکی زانستیشم بە ناوی (دەرچە) ەوە بڵاوکردەوە.
تا ئێستا زیاتر لە (٢٠٠) بابەتی هەمەجۆرەم لە گۆڤار و ڕۆژنامە و لە سایتەکاندا بڵاوکردۆتەوە.. ئەمە سەرباری دوو کتێبي زانستی بە ناوەکانی (وزەی خۆر ، کوێینەر)
پێنج کتێبی منداڵانیشم بە ناوەکانی (ناسک و ورچەکە، بازن، مریەم، خۆزگە، بەرخەکەی لانە) چاپکردوون.
لە ساڵی (١٩٧٤) دا، پەیوەندیم بە شۆڕشی ئەیلولەوە کردووە. لە دوای راپەڕینیش بە شکاندنی تەوقی ئابلۆقەکانی حکومەتی بەعس لەسەر هەرێمی کوردستان، یەکێک بووم لە دامەزرێنەرانی پاڵێوگە خۆماڵییەکەی نەوت لە ناو کارگەی شەکر لە سلێمانیدا.

پاش (٣١ی ئاب)ی ساڵی (١٩٦٦)، لە ترسی گەڕاندنەوەی سوپا دەندەکەی سەدام بۆ شاری سلێمانی، خۆم و خێزانەکەم کۆچمان کردووە بۆ (ئەمریکا) چونکە بەپێی
یاساکانی ئەو کاتەی رژێمی بەعس:(ئەوەی بە ڕەزامەندی حکومەت دەستکاری بواری نەوتی کردبێت، سزاکەی سێدارە بووە).

پرسیار: چۆن و لە کەیەوە محەمەد بەرزی هەڵگری جیهانی ئەدەبی منداڵان بوو؟

وەڵام: بە ماوەیەکی کەم دوای گەیشتنمان بۆ ئەمریکا، بە سۆراخی کتێبی کوردی، بە پەرۆشەوە سەردانی کتێبخانەی گشتی شارەکەم کردووە، کە تێیدا جێگیربووین. لە سوچێکی زۆر زۆر بچکۆلەدا، نزیکەی چل کتێبی کوردی دانرابوون، بەو کتێبانە دەتووت گەوهەرێکی گرانبەهام دۆزیوەتەوە. شنەی شادی بە جۆرێک لە ناخمدا هەڵیکرد، خەریکبوو لە خۆشیاندا وەک با بفڕم. ئەو کاتەی سەرقاڵی تەماشاکردنی
ئەو کتێبانە بووم، بە دەیان دایک و باوکم دەبینی لەگەڵ منداڵەکانیاندا بەرەو هۆڵێک دەچوون. زۆری ژمارەی ئەو کەسانە سەرنجیان راکێشام، بۆیە منیش بەرەو ئەو هۆڵە چووم. دەرکەوت هۆڵێکی گەورەی منداڵان بوو، لێوان لێو بوو لە جوانی. داروديواری بە کاغەزی بریسکەدار و وێنە و قردێلە و میزێدانی ڕەنگاوڕەنگ رازابۆوە. دەیان کۆمپیتەری بچکۆلە و هەزاران کتێب و گۆڤار و سیدی و کاسێتی ڤیدیۆی لە خۆی گرتبوو. لە ناوەڕاستی هۆڵەکەدا سەکۆیەکی نزم بە درێژی سێ مەترێک دروستکرابوو، چەندین قەفەزی پڕ باڵەندەی ڕەنگاوڕەنگیان لەسەر دانرابوون. دایک و باوکەکان بە تەنیشت منداڵەکانیانەوە دانیشتبوون. یا گۆڤار و کتێبیان بۆ منداڵەکانیان دەخوێندەوە، یا منداڵەکان بۆ ئەوانیان دەخوێندەوە. خۆ ئەو منداڵە ساوایانەی کە لەگەڵ خوشک و براکانیاندا هاتبوون و هێشتا توانای گوێگرتن و خوێندنەوەیان نەبوو، بە خۆشییەوە بە دەوری ئەو قەفەزانەدا وەک پەپوولە دەخولانەوە.. کاتێک دەنگی تریقەی پێکەنینیان تێکەڵ جریوە و جووکەی ئەو باڵەندانە دەبوون، دیمەنێکی وایان دروستدەکرد، مرۆڤ هەر حەزیدەکرد تەماشایان بکات. ئەو دیمەنانە زۆر سەرنجیان راکێشام.

کە چۆن لەو وڵاتە مەزندا بەو رادە زۆر بەرزە گرنگی بە منداڵان دەدرێت، هەر بۆیە وەک تەورێکی تیژ بەر ڕەحم کەوتبێت، خامۆشییەک ناخی گرتم، چونکە لەو ساتەدا ئەو هۆڵە بوو بە ئاوێنەیەکی پاک، بە

ئاشکرا کەمتەرخەمی و بێ ئاگاییمی بەرامبەر بە منداڵەکانی خەم و نەتەوەکەمی بۆ دەرخستم. لە هەمان کاتدا یەکێک لە هۆکارەکانی گەورەیی و مەزنی ئەمریکاشی زۆر بە چاکی بە ئاگای هێناوە. هەر بۆیە ئەو شەوە خەمێکی گەورە و گران سەرتاپا سەر دەیان گرتم. ڕۆژی دوایی گەڕامەوە بۆ هەمان کتێبخانە و پێناسەیەکم دەرهێنا و نزیکەی دە کتێب و گۆڤارم وەرگرت و کەوتمە خوێندنەوەیان، هەر زوو بە خێرایی (٢٧) چیرۆکم کرد بە کوردی. پاش ماوەیەک هەموویانم ناردەوە بۆ سلێمانی و بوو بە کتێبی (ناسک و ورچەکە) ئەگەرچیش پەلە پەلی پێوە دیارە، بەڵام ئەوە یەکەم هەنگاوی ئەو کارانە بوو، کە وردە وردە گەیشتەتە ئەمڕۆ.

پرسیار: ئەمە تا چەند بە لای ئێوەوە ڕاستە، کە نووسەری بواری منداڵان، منداڵیی خۆی دەبێتە ئیلهامی نووسینەکانی؟ یا بڵێین لە ناخی هەر نووسەرێکی بواری ئەدەبی منداڵاندا، منداڵێک هەیە؟

وەڵام: بەڵێ ئەوە زۆر ڕاستە، کاتێکیش نووسەرانی بواری منداڵان دەبن بە دایک و باوک و بە نەنک و باپیر و بە چاوی خۆیان نەوەکانیان دەبینن، ئەوا ئەو ئیلهامە شاراوەیە زۆر خێراتر گەشدەکات و باشتر خزمەتی بوارە جوانەکەی منداڵان دەکات.

پرسیار: بابەتی هۆنراوەکانت بۆ منداڵانی کوردمان چۆن هەڵدەبژێریت؟

وەڵام: هۆنراوەکانم لەبەر ڕۆشنایی بوارەکانی: پەروەردە و فێرکاری، نیشتمانی و کۆمەڵایەتی، بیرکردنەوە و فراوانکردنی ئاسۆی خەیاڵدا هەڵدەبژێرم. تا لە ڕێگای وێنەی هۆنراوەی جوانی چیرۆک ئامێزی مۆسیقادارەوە، پەیامێک بگەیەنێت بە منداڵان و دڵیان خۆشبکات و پرسیاریان لا دروستبکات.

پرسیار: ئەو پەیامانە چین، کە لە ڕێی هۆنراوەکانتەوە، دەتەوێت بە منداڵانی کوردمانی بگەیەنیت؟

وەڵام: منداڵان سامان و سەرمایەی بەنرخی نەتەوەن، یەکەم چینی کۆمەڵگان، کە دواڕۆژیان لەسەر بنیاتدەنرێ، جا بۆ ئەوەی چینێکی پتەو و نەوەیەکی چاوکراوەی دانا و زیت و زیرەک بن، ئەوا بە کورتی پەیامەکانم بریتین لەم خاڵانەی لای خوارەوە:

١ـ لە رێگای لەبەرکردنی هۆنراوەکانەوە، منداڵان بتوانن فێری زمانی شیرینی کوردی ببن بە جوانی قسەی رەوانی پێبکەن، فێری نووسین و هۆگری خوێندنەوەی ببن.

٢ـ برەو بە بەهرە و توانا و گەشە بە زەین و هۆش و فراوانکردنی خەیاڵ و بیرکردنەوەیان بدەن.

٣ـ راهێنانیان لەسەر خۆشەویستی خێزان و نیشتمان و دەوروبەر، بە ژینگە و ئاژەڵ و بان□د□شەوە. بە دڵێکی فراوانیشەوە و رێز لە را و بۆچوونی جیاواز بگرن و رەخنەش قبووڵ بکەن.

٤ـ هەستی منداڵان بجووڵێنن، پرسیاریان لا دروست بکەن، دەربارەی مانای وشە و بیرۆکەی هۆنراوەکان، چاوکراوەبن، بێ دوودڵی پرسیار لە گەورەکان بکەن و
بێ شەرم و ترسیش را و بۆچوونەکانی خۆیان دەرب□ن.

پرسیار: من پێم وایە هەر هۆنراوەیەک بۆ منداڵان، گەر منداڵان لە گەزۆ و هەنگوین زیاتر چێژی شیرینی نەکەن.. زۆر تێی نا ئاڵێن و زووش لایان کاڵ دەبێتەوە.. را و بۆچوونی بەڕێزتان لەم بارەیەوە چییە؟

وەڵام: بەڵی ئەمەش راستە، جا بۆ ئەوەی هۆنراوە لای منداڵان شیرین بێت و دڵیان خۆش و گەش بکات، ئەوا پێویستە سوک و ئاسان بێت، زۆر در□□ژ نەبێت، دوور بێت لە وشەی قەبە و زبر، کە منداڵان تێی نا گەن. وشە و دێڕەکانی ئاوازداربن، بەیتەکانی پەیوەندیان بە یەکەوە هەبێت، بە ئاسانی بخوێنرێتەوە، زوو لەبەربکرێت، گوزارشت لە خواست و ئارەزوویان بکات، لە ئاستی بیرکردنەوەیاندا بێت. پاشان وەک تابلۆیەکی جوان یا چیرۆکێکی خۆش بێتە بەرچاویان. خۆ ئەگەر وانەبێت دیارە زوو لەبیر دەچێتەوە و بە دڵیانەوە نانووسێت.

پرسیار: پەروەردەکردنی منداڵانی کوردمان ب□ کوردستان پەروەری و شیرین کردنی هەستی هاوبەستەبوون ب□ کوردستانی نیشتمانی پیرۆز و شیرینمان، بوارێکی گرنگە و پانتاییەکی باشی لە هۆنراوەکانی زۆربەی شاعیرانی بواری ئەدەبی منداڵانی کوردمان گرتۆتەوە.. ئێوەش چەند هۆنراوەیەکی جوانتان لەم بوارەدا نووسیون.. پێویستە ئەم ئامانجە نیشتمانییە پشکی گەورەی هۆنراوەکانی هەموو شاعیران و چیرۆکەکانی هەموو چیرۆکنووسانی منداڵانی کوردمان پێکبهێنیت. رای ئێوە لەم بارەیەوە چییە؟

وەڵام: بەڵێ ئەمەش ڕاستە.. کاتی خۆی ئێمە منداڵ بووین، نە باخچەی منداڵان هەبوو، نە گۆڤار و کتێب، پاشان زۆربەی دایک و باوکان نەخوێندەوار بوون، لەبەر پەیداکردنی بژێوی ڕۆژانەیان، نە دەپەرژان وەک ئێستا بیربکەنەوە و گرنگی بە ئەدەبی منداڵان بدەن. کاتێک کە لە قۆناغی سەرەتاییدا بووین، بەیانیان ریزیان دەکردین و هەموو بە یەک دەنگی ناسک و خۆشەوە سرودە نیشتمانییەکانی وەک: (خوایە وەتەن ئاواکەی، چەند شیرینە لام، وەتەنی من کوردستانە، شاخی ڕەنگاوڕەنگی گوێژە) مان دەچڕی. سەرجەم وشەکانی ئەو سرودانە، تک تک سۆزی گەرم و خۆشەویستی نیشتمانیان تێکەڵ بە ناخمان دەکرد، کە هەتا ئێستاش کاریگەریان کاڵ نەبوونەتەوە.
هەربۆیە ئەرکی نووسەرانی منداڵانە، زۆر بە جوانی خۆشەویستی نیشتمان، ئاوەتەی هونراوە و چیرۆکەکانیان بکەن و هەرگیز ئەو لایەنە گرنگە فەرامۆش نەکەن.

پرسیار: ئایا پێتان وایە، کە ئەدەبی منداڵانی کوردمان لە ئاستی خواستەکان و تەماح و حەزەکانی منداڵانی کوردمان دایە؟ ئەو هەڵە و کۆسپانە چین کە وای کردووە، ئەدەبی منداڵانی کوردمان، کیسەڵ ئاسایی هەنگاو دەنێت؟

وەڵام: بەراورد بە سەردەمی پێش ڕاپەڕین، هەنگاوی زۆر باش نراوە، ئەو بەڕێزانەی لای لە ئەدەبی منداڵان دەکەنەوە، ژمارەیان هەڵکشاوە و کاری زۆر کراوە، کە بە ڕاستی ئەمەش دیاردەیەکی هیوا بەخشە. هاوکات لەناو ئەو کارانەشدا چاک و خراپیش هەیە. جا بۆ ئەوەی ئەدەبی منداڵانی کورد لە ئاستی خواست و حەزەکانی منداڵانی کوردمان بێت و باشتر گەشە بکات، ئەوا پێویستە ڕەخنە ڕۆڵی کاریگەری خۆی هەبێت، بە وردی دەستبخاتە سەر خەوش و لایەنە لاوازەکانی ئەو بەرهەمانەی ئەمڕۆ.
ڕەخنەگرتن لە پاشەکشەدایە و وەک پێویست نییە.. پاشان گرنگی نەدانی دەوڵەت بە منداڵان و هەستنەکردنی خێزان بە لایەنە چاکەکانی خوێندنەوە و دابین نەکردنی گۆڤار و کتێب بە منداڵان، هەموو نیشانەی خراپن.. نووسەری وا هەیە پاش ماندووبوونێکی زۆر، لە پارێزگایەکی گەورەی وەک سلێمانیدا (٥٠٠) دانە کتێب چاپدەکات، کە ژمارەی دانیشتوانەکەی نزیکەی (دوو ملیۆن و نیو) کەسە، هەر پێنج هەزار کەس کتێبێکی بەردەکەوێت، کەچی ئەو ژمارە کەمە بە چوار پێنج ساڵ، لە کتێبخانەکانی ئەو شارەدا دەمێنێتەوە، کە بەلای خۆیەوە بە شاری ڕۆشنبیری ناسراوە. بەمەش نووسەرەکە ورە و

تاقەت و حەوسەڵەی نووسینی نامێنێت. لە ئەنجامیشدا ئەو ئەدەبە کیسەڵە ئاسایی هەنگاو دەنێت و بە گشتی نائومێدیش لای هەموو نووسەرە دەسەزەکان دروستدەکات.

پرسیار: بە لای شاعیر محەمەد بەرزی یەوە.. ئەو پێویستی ومەرج و پێوەرانە چین، کە پێویستە لە هۆنراوەی نەمری منداڵانی کوردماندا هەبن؟

وەڵام: بە گشتی بۆ ئەوەی هۆنراوەیەک نەمر بێت، ئەوا پێویستە: بە چاکی دابڕێژرێت، دەستەواژەکانی کەمترین وشە بگرنە خۆیان، واتە بە کەمترین وشە بیرۆکەیەک بدات بە دەستەوە، چونکە هۆنراوەی درێژ منداڵ بێزار دەکات. وشەکانی سەر بە فەرهەنگی منداڵان بن، پێکەوە وێنەی شیعری جوان دروست بکەن، مۆسیقادار و راست و ڕەوان بن، دەنگیان لە بەرزییەوە دابەزێت بۆ نزمی. کێش و ترپەیان تەواو بێت، سەروایان لە هەموو روویەکەوە هاودەنگ و نزیک بن لە یەک. بیرۆکەی هۆنراوەکە چیرۆکی پەیام ئامێزبێت. بەرەو بە بەهرە و توانا و بیرتیژیان بدات، لە ئاستی بیرکردنەوەی منداڵاندا بێت، گوزارشت لە خواستەکانیان بکات. دەیان خۆش و گەش بکات. دوور بێت لە زمانی زبر و توند، تووشی سەرگێژیان نەکات. زوو لەبەربکرێت. خۆ ئەگەر وێنەی لەگەڵدا بێت، ئەوا باشتر تێکەڵ بە ناخیان دەبێت و تا درەنگ لە یادەوەرییاندا دەمێنێتەوە.

پرسیار: ئایا نەبوونی ڕەخنە لە بواری ئەدەبی منداڵانی کورد.. بە هۆیەکی سەرەکی دواکەوتنی ئەدەبی منداڵانی کوردمان نازانن؟

وەڵام: بواری ئەدەبی منداڵان زیاتر لە بوارەکانی تر، پێویستی بە وردبینی و تێتەقاندن و بژاردن و لالەکردنەوەیە. چونکە منداڵان لەو تەمەنەدا، ناتوانن بە ئاسانی باش و خراپ لەیەک جیابکەنەوە. هەر بۆیە بوونی ڕەخنە بەسود و قازانج بە هەموو منداڵانی کورد دەگەڕێتەوە. ئەدەب بەکێش بەرەو پێشکەوتن و بووژانەوە دەبات.
بە پێچەوانەشەوە، نەبوونی ڕەخنە کاردانەوەی خراپی لێدەکەوێتەوە و هۆکارێکیشە بۆ شێواندن و دواکەوتنی ئەو بوارە زۆر گرنگ و هەستیارە.

پرسیار: پێشنیارتان چییە.. بۆ گەشەکردن و پێشکەوتنی ئەدەبی

منداڵانی کوردمان؟

وەڵام: بە کورتی هەندێک لە هۆکارەکانی پێشکەوتنی ئەدەبی منداڵانی کورد، لەم چەند خاڵەدا دەستنیشان دەکەم:

١- بوونی دەزگایەکی تایبەت، لەژێر سەرپەرشتی شارەزای هەموو بوارەکانی ئەدەبی منداڵاندا، بە رەخنە و چاپکردن و بڵاوکردنەوە و کۆمەکی نووسەران. بتوانێت تەکنەلۆژیای دنیای پێشکەوتووی ئەمڕۆ بەکاربهێنێت، خاوەنی سایتێکی ئەلکترۆنی تایبەت بە خۆی بێت. تا دەنگ و بەرهەم و جموجۆڵەکانی بگاتە هەموو شوێنێکی دنیا و نووسەرانی دەرەوەی وڵاتیش بتوانن بەشداری و کۆمەک و هاوکاری بکەن.

٢- بڵاوکراوکان رەنگاوڕەنگ و وێنەدار بن، چونکە وێنە یەکێکە لە هۆکارە هەرە کاریگەریەکانی سەرنج راکێشانی منداڵان و زیاتریش هانی خوێندنەوە و تێگەیشتنیان دەدات.

٣- باشترین بابەت چاپ بکرێت، هەڵگری پەیام بێت، چێژ و خۆشی بدات بە منداڵان، نابێ درێژ و وەرسکەربێت، بەڵکو نەخت و پوخت، تا منداڵان تاقەتیان لە خوێندنەوەی نەچێت.

٤- هەوڵدان بۆ دوورخستنەوەی منداڵان لە یارییە ئەلکترۆنییەکان و سەرقاڵکردنیان بە کتێب و گۆڤارەوە.

٥- خێزان بگاتە ئەو باوەڕەی کە ئەدەبی منداڵان سەرچاوەی زیرەکی و فراوانکردنی ئاسۆی بیرکردنەوەی منداڵانە. ئەمڕۆ توێژەنەرەکان لە ئەمریکادا ئەوەیان سەلماندووە، ئەو کۆرپەلەیەی لە سکی دایکیدا کتێبی بۆ دەخوێنرێتەوە، لەو منداڵە وریا و زیرەکتر دەردەچێت، کە کتێبی بۆ نەخوێندراوەتەوە.

٦- گرنگیدان بە شانۆی منداڵان، زیادکردنی بەرنامەی منداڵان لە تەلەفزیۆنەکاندا، وەرگێڕانی بابەتە ناوازە جیهانییەکان، لە لایەن دەزگای ناوبراوەوە.

٧- چەند پەیوەندی نێوان باخچەی منداڵان و نووسەرانی ئەدەبی منداڵان پتەو بێت،
ئەوا چاکتر ئەو ئەدەبە رۆڵی گرنگی خۆی دەبێت و باشتر و زیاتر بڵاودەبێتەوە.

٨- پێویستە وەزارەتی رۆشنبیری گرنگی تەواو بدات بە ئەدەبی منداڵانی کوردمان. هەروەها زۆر پێویستە بنکەی رووناکبیری گەلاوێژیش ساڵانە بە چاوی ئەدەبی گەورەکان سەیری ئەدەبی منداڵان بکات و هەڵسەنگاندن و دەستنیشانی باشترین بەرهەم و نووسەرەکەی بکات. ئەمەش گوڕ و تینێکی زیاتر دەدات بە خاوەنەکەی.
پاشان بۆ نووسینی بەرهەمی ناوازەش، جۆرێک کێبەرکێ لە نێوان

نووسەراندا دروستدەکات.

پرسیار: بەڕێزتان چەند چیرۆکێتان بۆ منداڵانی کورد لە زمانی ئینگلیزییەوە وەرگێڕاوان بۆ سەر زمانی کوردیمان.. ئایا نیازتان نییە کە چەند چیرۆک و هۆنراوەیەکی جوانی کوردیش وەربگێڕن بۆ سەر زمانی ئینگلیزی و بە منداڵانی ئینگلیزی زمان ئاشنایان بکەیت؟

وەڵام: هەتا ئێستا (١١٢) چیرۆکم کردووە بە کوردی، هەیانە چەند دێڕێکە و هەندێکیشیان چەند لاپەڕەیەکە،(٧٧) چیرۆکیان لە کتێبەکانمدا، بلاوکراونەتەوە، ئەوانەی تریان، هەندێکیان لە سایتەکاندا و هەندێکیشیان هێشتا بڵاونەکراونەتەوە. دەربارەی گۆڕینی هۆنراوە و چیرۆکی منداڵانی کورد، بۆ سەر زمانی ئینگلیزی، هیوادارم کە لە داهاتوودا، بتوانم لەم بوارەشدا خزمەتێکی وا بکەم.

پرسیار: ئەم پێشنیارەم خستە بەردەمی چەند نووسەرێکی تری بواری ئەدەبی منداڵانی کوردمان.. ئایا لەگەڵ ئەوەدایت کە "یەکێتی نووسەرانی منداڵانی کورد" یا "یەکێتی نووسەرانی منداڵانی کوردستان" دابمەزرێنین تا ببێت بە چەترێکی ئەدەبی بۆ یەکگرتن و کۆکردنەوەی نووسەرانی بواری ئەدەبی منداڵانی کورد.. چونکە یەکێتی نووسەرانی کورد ئاوڕێکی ئەوتۆیان لە ئەدەبی منداڵانی کوردمان نەداونەتەوە تا شایەنی باس بێت؟ ئەی ئەوەتان پێ باشە، کە بە ئەم مەبەستە، کەمپینێک رابگەیەنین.. تا بزانین چەند لە نووسەرانی ئەم بوارە لەگەڵ ئەم پێشنیارە دان؟

وەڵام: بیرۆکەی دامەزراندنی (یەکێتی نووسەرانی منداڵانی کورد) یا کوردستان، کارێکی پیرۆزە، بە مەرجێک دەسەڵات دەستنەخاتە کاروبارەکانییەوە و کەسانی نەفام و نەکەری سەربەخۆی بە زۆر نەخزێنەنە ناوییەوە و تووشی ئیفلیجی نەکات.
پاشان راگەیاندنی کەمپینێک کارێکی زۆر چاکە، بە هیوای ئەوەی ئەنجامێکی باشی هەبێت. بەڵکو ئەمە خوایە ئەو یەکگرتنە سەرەتاییەی هەتا ئێستا بە سیاسییەکان نەکراوە، ئەدەبی منداڵانی کورد، بتوانێت ئەو ئامانجە پیرۆزە بهێنێتە دی.

پرسیار: چی نیاز و رازێکی تر لە دڵی محەمەد بەرزی دایە.. کە دەیەوێت دەربارەی ئەدەبی منداڵانی کوردمان دەری ببڕێت؟

وەڵام: هەموو خەون و خولیا و راز و نیازەکەم ئەوەیە، ئاستی بیرکردنەوە و ژیانی منداڵانی نەتەوەکەم، بگاتە ئاستی منداڵانی وڵاتە پێشکەوتووەکانی دنیا، لە سایەی نیشتمانێکی سەربەخۆی ئازاد و گەلێکی یەکگرتووی تێروپڕی بەختیاردا، بە ئاسودەیی بژین.
زۆر سوپاسیش بۆ دەسخۆزی و ماندووبوونی بەڕێزتان، کە بەردەوام هەموو ژیانتان تەرخانکردووە بۆ گرنگیدان بە بوارە جوان و هەستیارەکەی ئەدەبی منداڵان و ئەو هەموو کتێب و توێژینەوە و نووسینە نایابانەی بەردەوام پێشکەشی منداڵان و کۆمەڵگای کوردی دەکەن، کە بوونەتە چرایەکی گەشیش بۆ من.
سەرلەنوێ سوپاسیش بۆ ئەم بەسەرکردنەوەیە.. هەر بژین.
لە کۆتاییشدا حەزدەکەم لە پەراوێزی ئەم چاوپێکەوتنەدا، تازەترین هۆنراوەم (تەرزە) پێشکەش بە منداڵە ئازیزەکان بکەم، کە رەنگدانەوەی بۆچوونەکانیشمە.

تەرزە

ئەمڕۆ هەوارە بەرزە
کەوتە بەر تاوە تەرزە

* * .

وەکو دەنکی مرواری
خێرا خێرا دەباری

* * .

بەربوونە ریزە دارە
گەڵا دەڕژایە خوارە

* * .

بە دەنکی تەزە گەورە
شەقەی دەهات پەنجەرە

* * .

تەرزەیە تیژ دابەزی
زۆر بە قایم هەڵبەزی

* * .

گەر چەترەکەم نەبوایە
رەنگە سەرم بشکایە

لە کۆتایی ئەم دیدارەدا، زۆر سوپاسی برای خۆشەویستمان، شاعیر و چیرۆکنووس و وەرگێڕي بواری ئەدەبی منداڵان کاک محەمەد بەرزی

دەکەین. کە بە کورتی و پوختی وەڵامی ئەو پرسیارانەی داینەوە کە دەربارەی ئەدەبی منداڵانی کوردمان لە بەڕێزیمان پرسی.. هیوادارم خوێنەرانی خۆشەویستیش، سوود لە ڕا و بۆچوونەکانی وەربگرن.

رەزا شوان
٢٦ی/ دێسامبەر/ ٢٠١٩